

ЗАСАДНИЧІ ПРИНЦИПИ ВІДНОСИН УКРАЇНИ Й КНР: ВИТОКИ І ЕВОЛЮЦІЯ

Леонід Лещенко

доктор історичних наук, професор,
головний науковий співробітник Інституту
світової економіки і міжнародних відносин НАН України,
професор Дипломатичної академії при МЗС України.

У складному мереживі сучасної світової політики відносини України і Китаю посідають особливе місце. Вони по суті є справжнім взірцем плідної взаємодії двох держав на основі відомих п'яти принципів мирного співіснування. Десять років, що минули з часу встановлення дипломатичних відносин між Києвом і Пекіном, привнесли цінний досвід взаємовигідного співробітництва, що дає можливість теоретично узагальнити процеси і тенденції в еволюції цих відносин та окреслити їх перспективи.

Українсько-китайським відносинам притаманні загальні контури - з одного боку, та нові риси й особливості - з іншого боку. На еволюцію дружнього характеру взаємин впливає низка вагомих чинників.

Наші країни виступають на міжнародній арені в різних "вагових категоріях". Україна є середньою державою, а Китай - це справжня світова потуга. Попри таку різницю обидві країни виявляють потяг до співпраці і активно реалізують його. Такий характер відносин можуть демонструвати лише країни, позбавлені імперіалістичних зазіхань. Витоки міцних дружніх взаємин України й КНР можна віднайти найперше в близькості їх спільних інтересів у таких сферах:

- реалізація цілей внутрішньої політики, спрямованої на економічний поступ, підвищення добробуту своїх громадян;
- досягнення і збереження миру, безпеки і стабільності на регіональному і глобальному рівнях;
- відвернення силових прийомів у світовій політиці, протистояння гегемонізму;
- підвищення ролі міжнародних організацій у подоланні бідності, забезпеченні прогресу.

Українсько-китайське партнерство спонукає:

1. Відсутність антагонізмів чи навіть суперечностей у політичній сфері, збіг або близькість оцінок і підходів до розв'язання тих чи інших міжнародних проблем.

2. Історичні корені зв'язків між країнами і народами в боротьбі проти фашизму, агресії, колоніалізму.

3. Принадність взаємовигідних торгово-економічних обмінів і науково-технічної взаємодії.

4. Плідність узгоджених дій в політичній сфері, що підвищує ефективність захисту суверенітету і територіальної цілісності обох держав.

5. Усвідомлення наявності існуючих та потенційних міжнародних загроз і викликів, яким доцільно протистояти спільно.

6. Привабливість перспектив масштабного, стабільного і тривалого співробітництва.

Десятирічний досвід співпраці України й КНР став цінним надбанням і продемонстрував особливості еволюції цих добросусідських відносин, в тому числі:

- а) безперервність і стабільність еволюції українсько-китайських відносин;
- б) високий ступінь взаємної довіри і взаєморозуміння між обома сторонами;
- в) успішна нейтралізація негативного впливу політики третіх держав;
- г) Енергійне використання традиційних і запровадження нових, оригінальних форм взаємодії і співробітництва;
- д) Піднесення ролі і значення регулярних "зустрічей у верхах".

Звичайно, в процесі спілкування України й КНР виникають окремі розбіжності, різні трактування деяких тенденцій в сучасних міжнародних відносинах. Це цілком нормальне явище. Питання розв'язуються або узгоджуються шляхом консультацій та роз'яснень. Бере гору головне - прагнення до взаємовигідного співробітництва в багатьох сферах.

Найважливішими сферами взаємодії є політика, економіка, безпека. КНР в 1994 році, поряд з іншими ядерними державами - США, Росією, Великою Британією і Францією - надала гарантії ядерної безпеки Україні. Це було і залишається одним з найсуттєвіших кроків Пекіна в політиці

щодо України. У двосторонніх відносинах важливе місце посідає принципова позиція України щодо Тайваню, який розглядається як невід'ємна частина Китаю і має бути возз'єднана з батьківщиною. Загалом засудження тенденцій внутрішнього сепаратизму, заходи збереження територіальної цілісності є актуальними в процесі взаємної підтримки. Економічному і науково-технічному співробітництву надається пріоритетне місце. Добре зарекомендувала себе взаємодія обох сторін у міжнародних організаціях. І, нарешті, непересічне значення має обмін досвідом проведення реформ і модернізації економіки.

Отже основними принципами відносин України й КНР можна вважати такі:

- а) повна рівноправність;
- б) повага до суверенітету і територіальної цілісності;
- в) невтручання у внутрішні справи;
- г) взаємовигідне економічне співробітництво;
- д) взаємність у політичній підтримці, безкорислива допомога.

Врахування всіх зазначених чинників і тенденцій дає підставу зробити такі висновки. Десятилітнім ходом розвитку українсько-китайських відносин підготовлено надійний фундамент для піднесення їх на якісно новий шабель. Відтепер в порядок дня можна ставити питання про можливість укладення договору між Україною й КНР про дружбу і співробітництво, подібного до того, який підписали КНР і Росія в 2001 році. Є шанс надати українсько-китайським відносинам характеру справді стратегічного партнерства, а в перспективі й союзницького партнерства. І такий напрямок зовсім не суперечить європейському вибору України.